

Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

2003

AM0207

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Arbetsmarknad

A.2 Statistikområde

Sysselsättning, nationell och regional

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Adress: 701 89 Örebro

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Adress: 701 89 Örebro
Marita Rydstedt
Telefon: 019-17 61 82
Telefax: 019-17 67 51
E-post: marita.rydstedt@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

För att framställa RAMS nyttjas register med information som ursprungligen insamlats för administrativa ändamål. Flera av de statistikkällor som används för framställning av sysselsättningsstatistiken utgörs av andra statistikprodukter inom SCB. I de fall uppgiftsskyldighet föreligger är den relevant i ett tidigare led än vid framställningen av registren i RAMS.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Ingen gallring av data har skett sedan undersökningarna startade år 1985.

A.9 EU-reglering

Ett EU-direktiv som berör RAMS-produkten finns, (Reg 311/76-Data on foreign workers). Där beskrivs förvärvsarbete efter bransch, ålder, födelseland och yrkesställning.

A.10 Syfte och historik

Den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS) syftar till att ge årlig information om sysselsättning, pendling, näringsstruktur liksom personalstrukturen i företag och på arbetsställen samt att belysa händelser och flöden på arbetsmarknaden utifrån longitudinella ansatser.

Den första årgången av RAMS (tidigare benämnt ÅRSYS) avsåg år 1985. Beslutet att ta fram statistiken hade föregåtts av en utredning om nya metoder för folk- och bostadsräkningar (FOBALT-utredningen). Resultatet blev att sysselsättningsdelen i folk- och bostadsräkningarna skulle hämtas från administrativa register och i första hand från kontrolluppgiftsregistret från Skatteverket.

RAMS-registret har därefter byggts ut med allt fler variabler och ett nytt registersystem har skapats med bl.a. större möjligheter att belysa de förvärvsarbete inom olika typer av företag och arbetsställen.

A.11 Statistikanvändning

Planerare inom kommuner, länsstyrelser och länsarbetsnämnder har traditionellt nyttjat statistiken liksom statliga verk och myndigheter. Den huvudsakliga användningen har varit att beskriva näringsstruktur och sysselsättningsutveckling regionalt och lokalt och som planeringsunderlag för barnomsorg, trafik och som underlag för åtgärder som syftar till att stärka sysselsättningen.

Efter att statistiken byggts ut, har den alltmer börjat användas av forskare och statliga myndigheter för analys av arbetsmarknadens funktionssätt och för uppföljning och utvärdering av närings-, arbetsmarknads- och regionalpolitik. Exempel på denna vidareutveckling av statistiken är beskrivningar av lokala förhållanden på arbetsmarknaden då den funktionella indelningen lokala arbetsmarknader (LA) används. Redovisning av mått på personalomsättning och personalens nettoförändring inom företagen är andra exempel på ny tillämpning.

Registren i RAMS nyttjas även inom SCB av ett flertal produkter för urval och stratifiering, men också för att hämta information för att även där kunna redovisa på antal förvärvsarbete m.m. Några av dessa produkter är Utträde från utbildning, inträde och etablering på arbetsmarknaden, resvaneundersökningen (RVU), arbetsmiljöundersökningen, arbetskraftsundersökningarna (AKU) (för efterstratifiering), nationalräkenskaperna och de regionala räkenskaperna.

A.12 Uppläggning och genomförande

RAMS omfattar fyra register:

- Sysselsättningsregistret (SREG)
- Aktivitetsregistret (AREG)
- Registret över företag i RAMS (ORGRA)

- Registret över arbetsställen i RAMS (CFAR)

Sysselsättningsregistret (SREG) visar personers sysselsättningsstatus i november och omfattar hela Sveriges befolkning den sista december. Registret innehåller en mängd uppgifter från olika källor. SREG är huvudregistret i RAMS och beskrivs i dokumentationen nedan.

Aktivitetsregistret innehåller fyra databastabeller som visar olika typer av försörjningsmöjligheter såsom jobb, studier, arbetssökandekategorier samt andra aktiviteter (främst i form av sociala transfereringar). Jobbregistret är den mest centrala delen av aktivitetsregistret, och där uppgifter hämtas från samtliga kontrolluppgifter från anställningar och motsvarande uppgifter för egenföretagare (deklarationsuppgifter avseende inkomst av näringsverksamhet).

Registret över företag (ORGRA) har samtliga företag som förekommer i RAMS, som objekt.

Registret över arbetsställen (CFAR) har samtliga arbetsställen för företag som förekommer i RAMS, som objekt.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Det finns starka önskemål från användarna att få tillgång till statistiken tidigare. Därför pågår ett projekt med syftet att finna en metod att förkorta RAMS framställningstid. En metod som utvärderas inom projektets ramar, är att använda Standardiserade räkenskapsutdrag (SRU) från Skatteverket för att identifiera företagare. SRU finns tillgängligt cirka tre månader tidigare än uppgifterna från det taxeringsmaterial som används idag för att identifiera och lägga in uppgifter om företagarna i RAMS.

För att öka kvalitén i avgränsningen av de sysselsatta pågår ett utvecklingsarbete där möjligheten att också nyttja andra datakällor studeras.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Statistik från RAMS är baserad på administrativt material och har därmed fördelen att vara totalräknad och inte heller behäftad med svarsbortfall. I flera avseenden håller statistiken hög kvalitet.

Svagheter är att framställningstiden är relativt lång och att ett par av redovisningsvariablerna innehåller osäkerhet. Detta gäller främst avgränsningen av förvärsarbetande. Det gäller också de variabler som är kopplade till den förvärsarbetandes arbetsställe som t.ex. näringsgren och kommun. Uppgiften om arbetsställets belägenhet används i sin tur för framställning av statistik över pendling till och från arbetet.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Sysselsättningsregistret är det mest använda registret idag inom RAMS-produkten, men användningen av aktivitetsregistret förväntas öka i takt med dess

utbyggnad. Övriga register inom RAMS kan betraktas som grund- eller hjälpregister till sysselsättningsregistret. Den detaljerade beskrivningen av de statistiska målstorheterna avser därför i nuläget enbart sysselsättningsregistrets innehåll.

1.1.1 Objekt och population

Populationen i Sysselsättningsregistret utgörs av befolkningen per den 31/12 varje år enligt RTB. De viktigaste målstorheterna i Sysselsättningsregistret är antal förvärvsarbetande, förvärvsintensiteter, antal pendlare över kommungräns för olika grupper av befolkningen, där november är referensperiod. Rörligheten på arbetsmarknaden beskrivs med antal personer som bytte jobb, tillkom eller lämnade arbetsmarknaden. Ännu ett mått är personalomsättningen beräknad i procent av sysselsättningen totalt.

Populationen i aktivitetsregistret är alla individers aktiviteter som antas påverka deras försörjningsmöjligheter. Målstorheterna utgörs av antalet av dessa aktiviteter med uppdelning på typ av aktivitet, såsom jobb, studier och arbetssökandekategorier.

Lokala arbetsmarknader avgränsas med hjälp av pendlingsstatistik genom att klassificera kommuner som antingen oberoende eller tillhörig en närliggande kommuns lokala arbetsmarknad.

1.1.2 Variabler

Sysselsättningsregistret framställs genom sambearbetningar av ett antal register. Dessa källregister beskrivs nedan:

Källregister:

Registret över totalbefolkningen (RTB) per den 31/12 respektive år. RTB är ett SCB-register som löpande sammanställer folkbokföringsuppgifterna från Skatteverket (SKV).

Kontrolluppgiftsregistret vid SCB innehåller alla kontrolluppgifter från arbetsgivare under ett år liksom kontrolluppgifter som avser transfereringar samt kontrolluppgifter för sjömän. KU-registret sammanställs ursprungligen av Skatteverket (SKV) innan det levereras till SCB.

Inkomst- och taxeringsregistret (IoT) är ett SCB-register med uppgifter från SKV om inkomster och förmögenheter under året inklusive inkomst av aktiv näringsverksamhet samt uppgift om pension och värnplikt. Från IoT hämtas även uppgift om sjukpenning som SCB tar in från Försäkringskassan.

Företagsdatabasen, FDB, (tidigare CFAR) innehåller alla företag i landet och dess arbetsställen och förs löpande av SCB.

Utbildningsregistret (U-REG) förs löpande av SCB med uppgifter om befolkningens utbildning.

Registret över personer i utbildning (RPU) förs löpande av SCB med uppgifter om befolkningens utbildning.

Registeruppbyggnad

RAMS:s sysselsättningsregister omfattar samtliga personer som är folkbokförda i landet den sista december enligt RTB, varifrån demografiska uppgifter hämtas. Utbildningskod hämtas från U-REG och kod om studerande/ej studerande från RPU. Därefter påförs uppgifter från KU-registret och IoT. Med hjälp av uppgifter från de båda sistnämnda registren och hur man svarat i AKU på frågan om sysselsättning i mätveckan i november, klassificeras personerna som förvärvsarbetande eller ej förvärvsarbetande under november. För personer med kontrolluppgift eller inkomst av näringsverksamhet väljs det företag/arbetsställe vid vilket personen bedöms ha utfört mest arbete under november. Ytterligare uppgifter om detta företag och arbetsställe hämtas från FDB. Huvudvariablerna i Sysselsättningsregistret beskrivs nedan. Mer ingående beskrivningar ges i SCB (1988), SCB (1993). (Se avsnitt 5.3 nedan.)

Variabel Beskrivning

Direkt överförda variabler:

PersonNr	Personnummer
FamId	Familjeidentifikationsbegrepp
FamTyp	Familjetyp
FamStall	Familjeställning
Alder	Uppnådd ålder den 31/12
Kon	Kön
Civil	Civilstånd
Lan	Bostadens länskod
Kommun	Bostadens läns-/kommunkod
Forsamling	Bostadens läns-/kommun-/församlingskod
FastBet	Bostadens fastighetsbeteckning
MedbLandNamn	Medborgarskapslandnamn
FodelseLandNamn	Födelselandnamn
FodelseLan	Födelselän
DatInv	Datum för invandringsår
UtlSvBakg	Utländsk bakgrund
LoneInk	En persons totala lönesumma under ett år
FInk	Inkomst av aktiv näringsverksamhet
LonFInkAst	”Kontant bruttolön” från anställning/inkomst av aktiv näringsverksamhet för det valda arbetsstället.
ArbErs	Vissa ersättningar från försäkringskassa
CfarNr	Arbetsställesnummer enligt FDB
Sun2000Niva	Utbildningens nivå enligt SUN2000
Sun2000Inr	Utbildningens inriktning enligt SUN2000
ExamAr	Avslutningsår för högsta utbildning
ExamTer	Avslutningstermin för högsta utbildning
ExamKommun	Utbildningsort för högsta utbildning
Stud	Kod för studerande

Härledda variabler:

SyssStat	Sysselsättningsstatus
YrkStalln	Yrkesställning
Sektor	Företagets sektorkod
AgKat	Företagets ägarkategori

JurForm	Företagets juridiska form
SektorKod	Sektorindelningskod (grupperad)
AstSni	Arbetsställets näringsgrenskod
AstLan	Arbetsställets belägenhet, länskod
AstKommun	Arbetsställets belägenhet, läns-/kommunkod
ForegAstnr	Föregående arbetsställesnummer
PeOrgNr	Företagets organisationsnummer
AstNr	Arbetsställesnummer enligt RAMS
SUN2000Grp	Utbildningsgrupper för prognoser m.m. (SUN2000)
SUN2000Niva_old	Utbildningsnivå enligt gamla SUN
KallKod	Källkod enligt Utbildningsregistret
SmaBarn	Visar om personen har barn 0-6 år
Arblos	Kod för ersättning från arbetslöshetskassa eller kontant arbetsmarknadsstöd
Varnplikt	Kod för ersättning till värnpliktiga
Fortidpens	Kod för förtidspension

Beskrivning av vissa variabler

Sysselsättningsstatus

Den mest centrala variabeln i RAMS är sysselsättningsstatus. Normalt görs en klassificering till förvärvsarbete efter arbetad tid i november. Från ett administrativt register får man i avsaknad av information om arbetstid istället utgå från inkomststoppgifter. Uppgifter om lönebelopp för varje persons anställningsförhållanden under året finns på registret med kontrolluppgifter, där det också finns markeringar för de månader som de skattepliktiga utbetalningarna avser.

Klassificering till förvärvsarbetande sker med en modellbaserad metod där arbetskraftsundersökningen (AKU) från november används som dataunderlag. Sambandet mellan enkätsvaret om sysselsättning i AKU och administrativa variabler som lönebelopp, inkomst av aktiv förvärvsverksamhet, transfereringar med anknytning till arbete samt kön och ålder nyttjas. På detta sätt får vi samma definition av sysselsatt som i AKU.

Modells kattningarna av sysselsatta genomförs för 25 olika grupper. Indelning sker efter ålder, kön, tidsmarkeringar på kontrolluppgiften och ålderspensionärer. Klassificering gruppvis medger och resulterar i olika inkomstgränser vid avgränsningen.

För gruppen företagare används inte modells kattning för att bestämma sysselsättningsstatus. Personer med inkomst av aktiv näringsverksamhet räknas alltid som förvärvsarbetande. Undantag är personer som är över 64 år gamla. Här används modells kattning.

Ålderspensionärer, 65 – 84 år, avgränsas på samma sätt som anställda med den skillnaden att även inkomst av aktiv näringsverksamhet för företagare summeras med lönebelopp till en inkomstvariabel. Denna grupp i sin helhet, oavsett inkomstslag, utgör en gemensam grupp vid modells kattningen.

Barn, under 16 år, räknas alltid som icke-förvärvsarbetande. Detta gäller också, fr.o.m. RAMS 2002, ålderspensionärer över 84 år.

I statistiken för åren 1985-1993 användes en regelbaserad metod för avgränsning av förvärvsarbetande. Endast tidsmarkeringarna på kontrolluppgiften nyttjades

för gruppering. Lönebeloppen för kontrolluppgifter med olika tidsmarkeringar räknades om så att samma fiktiva årslöneinkomst kunde användas som gräns vid avgränsningen. Samma gräns användes således för hela populationen. Mellan åren justerades gränsen med hjälp av löneindex.

Arbetsställesnummer - På kontrolluppgiften från en arbetsgivare (KUA) finns arbetsgivarens organisationsnummer. Om arbetsgivaren har flera arbetsställen ska ett nummer anges för det arbetsställe där personen intjänat sin inkomst och även infunnit sig regelbundet för att utföra arbetet. Från FDB hämtas sedan uppgifter om arbetsställets belägenhet i län och kommun. Om personen haft flera anställningar med kontrolluppgifter bestäms ett "huvudsakligt" företag med arbetsställe. Valet faller på den anställning som givit det största lönebeloppet för november.

Personer med enbart företagarinkomst hänförs till eget företag/arbetsställe. För personer som har inkomst både från eget företag och från anställning används principen om störst novemberlönesumma. För att få mer balans mellan inkomstslag vid klassificeringen multipliceras först företagarinkomsten med faktorn 1,6 före jämförelsen med de summerade lönebeloppen från anställningarna i november. Denna faktor har räknats fram från inkomststatistiken och är kvoten mellan genomsnittlig löneinkomst för anställda och genomsnittlig företagarinkomst för företagare i åldersgruppen 20 – 64 år bland helårsanställda resp. heltidsföretagare.

Näringsgren, sektor, ägarkategori och juridisk form - Från FDB hämtas också uppgift om arbetsställets näringsgren enligt svensk standard för näringsgrensindelning (SNI, för året gällande klassifikation) samt uppgift om företagets sektortillhörighet, ägarkategori och juridiska form.

1.1.3 Statistiska mått

I den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken förekommer följande statistiska mått.

Sysselsättningsförhållanden beskrivs dels med antal förvärvsarbetande dels med förvärvsintensiteten i olika befolkningsgrupper. Förvärvsintensiteten i en grupp definieras som kvoten mellan antal förvärvsarbetande (se ovan) och samtliga personer i gruppen.

Som arbetspendlare över kommungräns räknas personer som bor i en kommun (enligt folkbokföringen) och arbetar i en annan kommun.

Personalomsättning redovisas vanligen som kvarvarande, nyanställda och antal avgångna. Ytterligare ett mått redovisas här, nämligen ersättningsanställda, som är ett mått på genomströmningshastigheten av arbetskraften på företagsnivå. Syftet med detta är att särredovisa omfattningen av de nyanställningar som motsvaras av avgångna inom företagen, då man summerar över alla företag såväl med expanderande som minskande personalstyrka. Antal ersättningsanställda påverkas således inte av nettoförändringar i antalet anställda i företagen mellan åren.

Ersättningsanställda (e) beräknas enligt följande:

$$e = \frac{\sum_{i=1}^f \{ (y_i + z_i) - |y_i - z_i| \}}{2 * \sum_{i=1}^f x_{1i}} * 100$$

där

- x_{1i} = antal anställda på företag i vid tidpunkt 1
- y_i = antal nyanställda på företag i mellan tidpunkt 1 och 2
- z_i = antal avgångar från företag i mellan tidpunkt 1 och 2
- f = antal företag i redovisningsgruppen

1.1.4 Redovisningsgrupper

I SM-redovisningen sker indelningar av förvärvsarbete efter bostads- och arbetsställe kommun, näringsgren, sektor m.m. I tabellpaketet AMPAK (som görs på uppdragsbasis) redovisas statistik med finare indelningar efter ålder, kön, näringsgren, barns ålder m.m. Specialbearbetningar görs på beställning och kan ge statistik framställd via kombinationer av variabler enligt önskemål liksom statistik med finare indelningar, t.ex. SNI på femsifvernivå.

Eftersom statistiken är totalräknad kan redovisning ske för små befolkningsgrupper och små regionala indelningar såsom delar av kommuner. I regionindelade redovisningar klassificeras förvärvsarbete efter såväl arbetsplatsens belägenhet (dagbefolkningen) som bostadens belägenhet (nattbefolkningen). Även statistik om arbetspendling presenteras.

1.1.5 Referenstider

Sysselsättningsregistret baseras på befolkningen den sista december. Referensperioden för förvärvsarbete är november månad. Senaste tillgängliga data avser 2003.

1.2 Fullständighet

Statistiken täcker de delar av arbetsmarknadens funktionssätt som går att belysa utifrån administrativa register som hämtats från olika myndigheter och finns tillgängliga i SCB:s registersystem. Detta innebär t.ex. begränsningar i informationen om personers beteendemönster som bygger på individuella preferenser, d.v.s. information som enbart kan hämtas via direkta frågor till personerna i fråga.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Variabelvärdena i RAMS kommer från register med generellt sett god kvalitet, men statistiken har vissa felkällor som främst gäller variablerna arbetsställets belägenhet, näringsgren och sysselsättningsstatus (se avsnitt 1.1.2). Allmänt kan sägas att RAMS ger en god bild av sysselsättningsförhållanden som i stort överensstämmer med AKU:s på riksnivå. Sysselsättningsnivån i RAMS ligger dock cirka två procent under motsvarande tal i AKU (nov).

Statistik med redovisning på små redovisningsgrupper ger ibland något sämre kvalitet. Detta gäller i de fall arbetsstället är beläget inom ett förhållandevis litet geografiskt område (t.ex. del av kommun), med antalsredovisning av dagbefolk-

ning samt in- och utpendlare, men även statistik som gäller de förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren. Det gäller också statistik som avser befolkningsgrupper med svagare anknytning till arbetsmarknaden, t.ex. i åldern 16-19 år samt ålderspensionärer.

2.2 Osäkerhetskällor

RAMS-statistiken omfattar tre olika register, av vilket Sysselsättningsregistret är ett. Begrepp som täckningsbrister, bortfall, mätfel m.m. får ibland olika betydelser i de olika registren. Ett exempel är om tidsmarkering saknas på en kontrolluppgift, så betraktas detta i KU-registret som partiellt bortfall. I Sysselsättningsregistret ger detta mer osäkerhet i variabeln ”sysselsättningsstatus” och mätfelet ökar. I SCB (1991) (se avsnitt 5.3) diskuteras samtliga osäkerhetskällor mer ingående.

2.2.1 Urval

Informationen i RAMS är totalräknad.

2.2.2 Ramtäckning

Populationen för RAMS, alla i riket folkbokförda personer den 31/12, avgränsas med hjälp av RTB. Under- och övertäckningen utgörs av personer som flyttat in i landet respektive flyttat ut ur landet eller avlidit före den 31/12, men för vilka ändring i RTB inte hunnit göras. Utvärderingar av RTB visar att täckningsfelens konsekvens på RAMS-statistiken är försumbar.

2.2.3 Mätning

Det största mätfelet gäller bestämning av arbetsställe för att få uppgift om näringsgren som är knuten till arbetsstället. För nämnda variabler sker omfattande granskning, medan övriga variablers värden överförs utan ytterligare granskning på SCB. Deras mätkvalitet är således densamma som i källregistren, och allt talar för att den är god. Även variabeln ”sysselsättningsstatus” ger mätfel (se nedan).

RTB kan ur statistisk synvinkel betraktas som närmast felfritt, såväl ifråga om täckning som variabelvärden. KU-registret och IoT har också god variabelkvalitet. Uppgifterna har granskats ingående (med efterföljande korrigeringar) av SKV. Man kan på goda grunder också anta att den som fått en kontrolluppgift också kontrollerar densamma. Även för FDB gäller relativt god täckning och för de mest frekventa tillämpningarna tillfredsställande variabelkvalitet. Företags- och arbetsställebeståndet ändras snabbt, liksom även dess variabelvärden. Det är därför svårare att hålla FDB väl uppdaterat jämfört med RTB.

Förvärvsarbete. Målet är att beskriva sysselsättning utifrån arbetad tid, där den som har arbetat minst en timme per vecka i november betraktas som förvärvsarbete. Denna definition används av ILO. I de administrativa material som ligger till grund för sysselsättningsregistret finns inte uppgift om arbetstid. Därför används inkomstuppgift som grund för klassificering.

Metoden att använda inkomstuppgift för att klassificera personer som förvärvsarbete ger en del felklassificeringar jämfört med verklig arbetstid i november. Risken för felklassificering är störst för personer som arbetar under del av året och de som har lös anknytning till arbetsmarknaden. Personer med samma

sysselsättningsstatus under hela året torde dock i allt väsentligt vara rätt klassificerade. Två feltyper kan förekomma, nämligen att novembersysselsatt klassificeras som ej förvärvsarbetande, och ej novembersysselsatt som förvärvsarbetande.

Mätfel av variabeln ”sysselsättningsstatus” beror dels på modellfel, men också på ofullständigt uppgiftsunderlag för modellen, som t.ex. felaktiga eller saknade tidsmarkeringar. Mätfelet leder till viss osäkerhet i statistiken om antal förvärvsarbetande och förvärvsintensitet, men där olika felklassificeringar på aggregerad nivå till viss del tar ut varandra.

Arbetsställe, näringsgren. Arbetsstället kan bli fel eller obestämt av flera anledningar. En är att organisationsnumret som anges på kontrolluppgiften inte finns i FDB. En annan anledning är att ett visst företag har flera arbetsställen, utan att detta kommit till SCB:s kännedom. Ytterligare en anledning är att arbetsgivare angett fel arbetsställe på kontrolluppgiften för detta sammanhang. Som exempel kan en kommun ha fört alla sina anställda på kommunkontoret, trots att arbetsstyrkan i verkligheten var utspridd på daghem, skolor, vårdhem m.m. Sådana felnumreringar leder till felaktiga eller saknade uppgifter om arbetsplatsens belägenhet, vilken bestäms med hjälp av FDB:s belägenhetssuppgifter.

Felaktigt eller saknat arbetsställe påverkar primärt statistik om dagbefolkning och arbetspendling, men också näringsgren, eftersom denna uppgift avseende arbetsstället inte kan hämtas från FDB.

2.2.4 Svartsbortfall

Svartsbortfall förekommer inte, men däremot ett visst partiellt bortfall på cirka två procent i variablerna arbetsställe och näringsgren. I avsnitt 2.2.3 ovan förklaras varför det ibland saknas uppgifter avseende arbetsställe.

2.2.5 Bearbetning

Flertalet uppgifter i RAMS kommer från administrativa register och används utan ytterligare granskning på SCB. Arbetsställe och näringsgren utgör dock undantag, såtillvida att dessa uppgifter granskas noga. Enskilda värden på arbetsställe och/eller näringsgren som starkt avviker från de förväntade föranleder SCB att kontakta arbetsgivare för att hämta in kompletterande information. Makrogranskning används också för att upptäcka eventuella bakomliggande fel. Kontakter leder i många fall till kompletteringar och ändringar av ursprungliga uppgifter.

2.2.6 Modellantaganden

Klassificeringen av personer i förvärvsarbetande kontra ej förvärvsarbetande vilar på modellantaganden.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Numeriska osäkerhetsmått redovisas inte.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

3.2 Framställningstid

F.n.15 månader

3.3 Punktlighet

RAMS är klart i februari/mars efterföljande år, d.v.s. 15 månader efter mättillfället november månad och AMPAK-tabeller börjar levereras i april. SM:et publiceras enligt publiceringsplan i mars.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

De största förändringarna i RAMS sedan starten 1985 är att en ny metod för att avgränsa förvärvsarbete infördes i 1993 års statistik och att näringsgrensin delning har reviderats vid två tillfällen, 1993 (SNI 92) och 2002 (SNI 2002). I avsnitt 1.1.2 beskrivs den nya metoden för avgränsning av sysselsatta. I övrigt har inte några väsentliga förändringar i definitioner eller metod genomförts, vilket innebär god jämförbarhet mellan åren i övrigt.

Från och med 2002 års statistik finns en liten skillnad jämfört med tidigare som innebär en viss kvalitetsförbättring. Detta gäller den grupp som är kombinerat anställda och företagare under året som har hanterats något annorlunda än föregående år vid avgränsningen av förvärvsarbete. Modellskattningar (se avsnitt 1.1.2. ovan om sysselsättningsstatus) genomförs för 25 olika grupper efter uppgifter från kontrolluppgifterna. Kombinatorerna har fördelats på grupperna något annorlunda jämfört med tidigare.

Detta ger ett smärre tidsseriebrott vid jämförelse med tidigare statistik, där vi med denna justering höjer nivån med sysselsatta med ca 15 000, vilket motsvarar knappt en halv procent av samtliga förvärvsarbete.

Branschredovisningen störs av att ett antal förvärvsarbete inte kunnat placeras på rätt näringsgren. Dessa personer har mellan åren redovisats på skilda sätt.

Viktiga RAMS-variabler har successivt förbättrats, vilket i någon mån kan påverka jämförelser över tiden.

Andelen kontrolluppgifter utan tidsangivelse minskade t.o.m. 1990, men därefter ändrades kontrolluppgiftsblanketten så att man inte längre kan se skillnad på helårsmarkering och saknad markering. Insatserna för granskning/komplettering av arbetsställeuppgiften på kontrolluppgiften har utökats. Man har successivt kunnat använda mer aktuella versioner av IoT och FDB.

Förbättrad bestämning av arbetsställe har medfört successivt bättre kvalitet i skattningar av dagbefolkning och pendling, men också av indelning efter näringsgren. Variabeln ”sysselsättningsstatus” approximation av novembersysselsatt förbättrades fram t.o.m. 1990, och troligen även därefter, vilket gav bättre kvalitet i skattningar av förvärvsarbete.

Den nya metoden för att avgränsa sysselsatta medförde större skillnader mellan

totalnivåerna från 1993. I SCB (1988) (se avsnitt 5.3) diskuteras några speciella frågor avseende jämförbarhet med statistik från RAMS (tidigare benämnt ÅRSYS) -85.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Möjligheterna att göra jämförelser mellan olika grupper på arbetsmarknaden är god, eftersom samma definitioner och avgränsningar används oavsett grupptillhörighet. Enda undantaget är uppdelningen efter yrkesställning (anställda, företagare) där avgränsningen av förvärvsarbete görs på olika sätt. Andelen med okänd näringsgrenstillhörighet är dessutom större bland företagare.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

RAMS ger SCB:s mest detaljerade sysselsättningsstatistik. Den har förtjänsten att kunna brytas ned långt, men i gengäld är dess framställningstid förhållandevis lång (drygt ett år) och den publiceras förhållandevis sällan (årligen).

Arbetskraftsundersökningarna (AKU) genomför SCB för att följa kortsiktiga förändringar på arbetsmarknaden. De är månatliga intervjuundersökningar med urval på 19 000 personer varje månad. AKU redovisar månatlig, kvartalsvis och årlig sysselsättningsstatistik. För månadsstatistiken är framställningstiden cirka två veckor. AKU redovisar också statistik över arbetslöshet, vilket RAMS ej kan göra. Eftersom AKU-statistiken är urvalsbaserad kan den endast brytas ned i begränsad omfattning, t.ex. inte till kommunnivå. Beskrivning av AKU ges i SCB (1993) (se avsnitt 5.3).

Statistiken från RAMS och AKU ger lång- respektive kortperiodiska beskrivningar av sysselsättningen, och det är angeläget att jämförbarheten mellan dem är god. Ifråga om definitioner stämmer undersökningarna överens och i stort föreligger god jämförbarhet mellan statistik från RAMS och AKU. Undantag är avgränsning av företagare och att medhjälpande familjemedlem i företag inte ingår i registerstatistiken.

Undersökningarnas mätmetoder skiljer sig dock på ett par väsentliga punkter, nämligen när det gäller hur man avgränsar förvärvsarbete och fastställer arbetsställe. Den största skillnaden är hur företagare klassificeras. I AKU är det en särskild fråga som avgör medan det i RAMS är inkomst av aktiv näringsverksamhet som är styrande för klassificering.

Skattningar från AKU är behäftade med urvalsfel. Detta tillsammans med de faktorer som nämnts ovan orsakar diskrepanser mellan statistikgrenarna. Totalt antal förvärvsarbete i åldersgruppen 16-64 år lägre enligt RAMS2003 cirka 2,6 procent under AKU (exkl. medhjälpande familjemedlem).

Förvärvsarbete i AKU klassificeras efter en definition som används under intervjun där arbetstid i november utgör grund. Skillnader i mätmetod är att i RAMS används inkomstuppgifter som utgångspunkt för klassificering. Arbetsstället fastställs i AKU genom att i intervjun fråga om adressen till arbetsstället, medan RAMS använder den uppgift som finns på kontrolluppgiften. Se även avsnitten 1.1.2, 2.1 och 2.2.3.

SCB producerar också sedan år 1989 kvartalsvis kortperiodisk sysselsättningsstatistik för privat sektor (KSP), baserad på uppgifter från ett urval av arbetsställen. Den kompletterar AKU-statistiken med mer tillförlitlig statistik på näringsgrenar om antal anställda i privat sektor och från och med år 1996 också anställda i offentlig sektor.

FoB-statistik har spelat ut sin roll som informationskälla om sysselsättning, men

är fortfarande av intresse ur andra aspekter. Jämförbarhet mellan RAMS- och FoB-statistik diskuteras i SCB (1987) och (1991) (se avsnitt 5.3).

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

RAMS-statistik är f.n. tillgänglig från och med mars månad varje år. Statistiken presenteras i Statistiska Meddelanden (SM), som fr.o.m. årgång 2003 endast publiceras på webben, och i olika tabellpaket, samt via SCB:s statistikdatabaser i form av tabeller och kartor. Den största spridningen av statistik från RAMS sker via ett statistikpaket (AMPAK) anpassat för regionala användare. Beställda tabeller från detta tabellpaket levereras på diskett eller som papperstabeller. Förutom den standardiserade redovisningen produceras en relativt stor mängd specialutformad statistik.

5.2 Presentation

AMPAK - Tabellpaketet för regional arbetsmarknadsstatistik, består av ca 30 grundtabeller som kan beställas för olika administrativa indelningar som kommun, län och riket. Vissa tabeller redovisas även för delområden av kommuner. Statistikpaketet beskriver såväl grupper på som utanför arbetsmarknaden.

SM, Statistiska Meddelanden – Statistik från RAMS har sedan årgång 1994 redovisats i SM, serie AM 32 – Sysselsättningen i kommuner och län. Publikationen innehåller resultat i form av tabeller och diagram med kommentarer samt en översiktlig beskrivning av RAMS. Från och med årgång 1998 och till och med årgång 2001 finns även ett SM i samma serie, Utveckling och flöden på arbetsmarknaden, som är mer inriktat på analyser än redovisning av statistik.

5.3 Dokumentation

Utöver vad som sägs i ovanstående och tidigare SM ges information om RAMS (tidigare benämnt ÅRSYS) i bl.a.:

SCB (1988). Årlig regional sysselsättningsstatistik (ÅRSYS) – Ny sysselsättningsstatistik från SCB. Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1988:7.
SCB (1989). Statistik från kontrolluppgifter (KU). Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1989:9.

SCB (1991). Kvalitetsdeklaration av den årliga sysselsättningsstatistiken (ÅRSYS). Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1991:1.

SCB (1993). De svenska arbetskraftsundersökningarna. Bakgrundsfakta till arbetsmarknadsstatistiken 1993:1.

SCB (1994). Att mäta sysselsättning med skatteadministrativa kontrolluppgifter. Dokumentation av ny metod för sysselsättningsavgränsningen i ÅRSYS.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Mikrodata för samtliga årgångar av RAMS (tidigare benämnt ÅRSYS) arkiveras på Riksarkivet efter att SCB genomfört egna bearbetningar. På beställning kan specialbearbetningar av uppgiftsmaterialet i RAMS-registret framställas för samtliga år sedan 1986 (i undantagsfall 1985). Forskare, utredare m.fl. kan i vissa fall efter prövning få tillgång till avidentifierat material för egen databearbetning.

5.5 Upplysningstjänster

RAMS-produkten med ingående register finns vid SCB:s enhet för företags- och registerbaserad sysselsättningsstatistik (AM/FRS).

Marita Rydstedt är produktansvarig för RAMS. Övriga kontaktpersoner vid enheten är Gunnar Arvidson metodstatistiker och Sara Ekmark produktionsansvarig.

2005-05-23